

BG

CONSTITUȚIA
REPUBLICII BULGARIA

CONSTITUȚIA REPUBLICII BULGARIA

Prezentare generală

Prof. univ. dr. Ștefan DEACONU

BG

1. Scurt istoric

Regat independent, proclamat ca urmare a victoriei luptei antiotomane, Bulgaria a avut o organizare de stat monarhică ce s-a menținut până în anul 1947, odată cu abolirea monarhiei și instaurarea regimului comunist.

După 1947, organizarea de stat a Bulgariei a fost reglementată prin Constituția de la 4 decembrie 1947, înlocuită ulterior printr-o Lege fundamentală, la 18 mai 1971. Constituția de la 1947 consacra calitatea Bulgariei de republică populară, specificându-se că întreaga putere emană de la popor.

Ca urmare a prăbușirii blocului comunist în toate statele central și est europene, Bulgaria a trecut și ea prin ample și profunde transformări politice, juridice, economice și sociale după 1989, adoptând prin referendum, la 12 iulie 1991, o nouă Constituție în locul celei comuniste din 18 mai 1971.

Constituția din 1991 a suferit mai multe modificări în cei 24 de ani de existență. Astfel, ea a fost revizuită în anii 2003, 2005, 2006 și 2007, în special pentru a crea cadrul legal necesar aderării Bulgariei la Uniunea Europeană.

Constituția Bulgariei proclamă atașamentul față de valorile juridice universale ale libertății, păcii, egalității, echității și toleranței. În chiar preambulul său, Constituția ridică la rang de principiu suprem drepturile individului, demnitatea și securitatea sa, proclamând hotărârea de a crea un stat democratic și social, guvernat de principiul statului de drept.

Constituția este structurată în zece capitole, conținând 169 de articole. Primul capitol stabilește principiile fundamentale de organizare și funcționare a statului. Astfel, Bulgaria este o republică parlamentară unde întreaga putere a statului provine de la popor. Republica Bulgaria este un stat unitar, cu autonomie locală, iar limba bulgară este limba oficială a Republicii. Bulgaria este un stat de drept în care viața, demnitatea și drepturile persoanei sunt garantate.

Politica externă a Republicii Bulgaria are ca obiectiv principal securitatea națională și independența țării, bunăstarea, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor bulgari, precum și promovarea unei ordini internaționale echitabile.

De asemenea, economia Bulgariei se bazează pe libera inițiativă economică, statul stabilind și garantând condiții legale echitabile pentru activitatea economică

a tuturor cetățenilor și persoanelor juridice, prin prevenirea oricărui abuz de tip monopol și a concurenței neloiale și prin protejarea consumatorului.

În activitatea politică, Constituția Bulgariei promovează principiul pluralismului politic, toate partidele având rolul de a facilita formarea și exprimarea voinței politice a cetățenilor. Constituția interzice partidele politice bazate pe principii etnice, rasiale sau religioase și partidele care ar încerca preluarea puterii statului prin violență.

Capitolul II reglementează drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor, toți cetățenii bulgari, indiferent de locul în care se află, având toate drepturile și îndatoririle ce rezultă din Constituție.

Capitolul III reglementează activitatea Adunării Naționale (Parlamentul) Bulgariei. Adunarea Națională este investită cu autoritate legislativă și exercită controlul parlamentar. Ea este formată din 240 de membri și este aleasă pentru un mandat de patru ani. Alegerile pentru noua Adunare Națională sunt organizate în termen de două luni de la expirarea mandatului adunării precedente.

În Adunarea Națională poate fi ales orice cetățean bulgar care nu are o altă cetățenie, care are minimum 21 de ani, care nu se află sub interdicție judiciară și care nu are de executat o pedeapsă cu închisoarea. Membrii Adunării Naționale reprezintă nu doar circumscripțiile lor, ci întreaga națiune. Așadar, mandatul este unul reprezentativ și nu imperativ.

Constituția stabilește incompatibilitatea dintre calitatea de membru al Adunării Naționale și cea de membru al Guvernului. Un membru al Adunării Naționale, ales în calitate de ministru, încetează să mai aibă calitatea de membru al Parlamentului pe durata mandatului său de ministru.

Membrii Adunării Naționale nu răspund penal pentru opiniile sau voturile lor exprimate în Adunarea Națională. Un membru al Adunării Naționale are imunitate pentru cazurile de reținere sau urmărire penală, cu excepția comiterii unei infracțiuni, iar într-un asemenea caz este necesar acceptul Adunării Naționale sau, între sesiuni, al Președintelui Adunării Naționale. Nu este necesar acest accept, dacă un membru al Adunării Naționale este surprins în flagrant. De asemenea, nu este necesar acceptul pentru începerea urmăririi penale, dacă membrul Adunării Naționale și-a exprimat consimțământul privitor la aceasta, în scris.

În materie legislativă, Adunarea Națională adoptă legi, hotărâri, declarații și mesaje cu o majoritate de cel puțin jumătate dintre membrii prezenți, cu excepția cazului când Constituția impune o majoritate calificată. Legile și hotărârile adoptate de Adunarea Națională sunt obligatorii pentru toate organele de stat, toate organizațiile și toți cetățenii.

Având în vedere structura unicamerală a Parlamentului bulgar, proiectele de lege sunt citite și votate de două ori, în cadrul unor ședințe diferite. În mod excepțional, Adunarea Națională poate decide organizarea ambelor citiri în timpul unei singure ședințe. Toate celelalte acte ale Adunării Naționale se adoptă după o singură citire. Ulterior, fiecare lege adoptată este promulgată și publicată în Monitorul Oficial în termen de 15 zile de la adoptare.

În capitolul IV sunt reglementate atribuțiile Președintelui Republicii. Președintele este șeful statului. Acesta întruchipează unitatea națiunii și reprezintă Statul în relațiile sale internaționale. Președintele este asistat în activitatea sa de un Vicepreședinte. Președintele este ales direct de cetățeni, pentru o perioadă de cinci ani. Poate fi ales Președinte oricare cetățean bulgar prin naștere, cu vârsta peste 40 de ani, care are dreptul de a fi ales în Adunarea Națională și care a locuit în țară în ultimii cinci ani dinaintea alegerilor.

Pentru a fi ales din primul tur, un candidat are nevoie de cel puțin jumătate din voturile valabil exprimate, cu condiția ca cel puțin jumătate dintre alegători să fi votat la alegeri. Dacă niciunul dintre candidați nu este ales în primul tur, se organizează un al doilea tur de vot, în termen de șapte zile, între primii doi candidați. Câștigătorul este candidatul care obține majoritatea voturilor. Alegerile prezidențiale sunt organizate cu cel mult trei luni înaintea și cu cel mult două luni după expirarea mandatului Președintelui în funcție.

Vicepreședintele este ales în același timp și pe același buletin de vot cu Președintele, în aceleași condiții și prin aceeași procedură ca acesta. Atât Președintele, cât și Vicepreședintele pot fi realeși doar pentru un singur mandat. Președintele și Vicepreședintele nu pot fi membri ai Adunării Naționale, nu se pot angaja în altă activitate de stat, publică sau economică și nici nu pot participa la conducerea vreunui partid politic.

Președintele este Comandantul Suprem al Forțelor Armate, numește și revocă Comandantul Forțelor Armate și acordă toate rangurile militare înalte, la cererea Consiliului de Miniștri. El prezidează Consiliul Consultativ pentru Securitate Națională și proclamă mobilizarea generală sau parțială la propunerea Consiliului de Miniștri, proclamă starea de război în cazul unui atac armat asupra Bulgariei sau oricând se impun acțiuni urgente, în baza unui angajament internațional, sau proclamă legea marțială ori altă stare de urgență atunci când Adunarea Națională nu este în sesiune și nu poate fi convocată. În acest caz, Adunarea Națională este convocată imediat pentru a aviza decizia.

În materie legislativă, Președintele are dreptul să ceară motivat reexaminarea de către Parlament a unui proiect de lege. În acest caz, pentru a fi adoptat, proiectul de lege are nevoie de votul a cel puțin jumătate din numărul total al membrilor Adunării Naționale. Ca urmare a noii adoptări a proiectului de lege de către Adunarea Națională, Președintele este obligat să îl promulge în șapte zile de la primirea acestuia.

În îndeplinirea atribuțiilor sale, Președintele emite decrete, apeluri și mesaje. Decretele Președintelui sunt contrasemnate de Prim-ministru sau de ministrul de resort. Unele decrete, precum cele pentru numirea unui guvern interimar, desemnarea unui candidat la funcția de Prim-ministru, dizolvarea Adunării Naționale sau promulgarea legilor, nu se contrasemnează.

Atât Președintele, cât și Vicepreședintele beneficiază de imunitate. Ei nu răspund pentru acțiunile comise în îndeplinirea îndatoririlor lor, cu excepția înaltei

trădări sau a încălcării Constituției. Punerea sub acuzare pentru înaltă trădare sau încălcarea Constituției se poate face la propunerea a cel puțin un sfert dintre membrii Adunării Naționale și este adoptată cu votul a cel puțin două treimi dintre membrii Adunării Naționale.

Punerea sub acuzare a Președintelui sau a Vicepreședintelui este judecată de Curtea Constituțională într-o lună de la propunere. Dacă Curtea Constituțională îl condamnă pe Președinte sau pe Vicepreședinte de înaltă trădare sau de încălcarea Constituției, prerogativele Președintelui sau ale Vicepreședintelui încetează.

În capitolul V este reglementată activitatea Consiliului de Miniștri. Acesta coordonează și conduce politica internă și externă a statului.

Consiliul de Miniștri este format din Prim-ministru, viceprim-miniștri și miniștri. Prim-ministrul conduce, coordonează și poartă răspunderea pentru politica generală a Guvernului. Acesta numește și revocă miniștrii.

Fiecare membru al Consiliului de Miniștri conduce un minister, cu excepția cazului în care Adunarea Națională decide altfel. Fiecare ministru răspunde pentru activitatea sa. În Consiliul de Miniștri poate fi numit oricare cetățean bulgar apt pentru a fi ales în Adunarea Națională.

Capitolul VI tratează sistemul judiciar, iar în capitolul VII sunt reglementate administrația locală și autonomia locală.

Ultimele trei capitole au în vedere modul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, procedura revizuirii Constituției și stabilirea elementelor de identitate ale statului (stema, sigiliul, drapelul, imnul și capitala).

2. Raporturile dintre principalele autorități statale

În ceea ce privește formarea Guvernului, ca urmare a consultărilor cu grupurile parlamentare, Președintele Republicii desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru, nominalizat de partidul care are cel mai mare număr de locuri în Adunarea Națională, în vederea formării Guvernului. Dacă acest candidat desemnat nu reușește formarea Guvernului în intervalul de șapte zile, Președintele încredințează această sarcină unei alte persoane, nominalizate de cel de-al doilea cel mai mare grup parlamentar. Dacă nici acesta nu reușește să formeze Guvernul în intervalul de șapte zile de la desemnare, Președintele încredințează această sarcină unei persoane nominalizate de unul dintre grupurile parlamentare mici.

Dacă persoana desemnată să formeze Guvernul reușește acest lucru în termenul de șapte zile de la desemnare, Președintele cere Adunării Naționale să aleagă Prim-ministrul desemnat. Dacă nu se ajunge la un acord privitor la formarea Guvernului, Președintele numește un guvern interimar, dizolvă Adunarea Națională și declanșează alegeri anticipate.

În ceea ce privește raportul dintre Parlament și puterea executivă, Consiliul de Miniștri informează Adunarea Națională cu privire la chestiunile referitoare la obligațiile Bulgariei rezultate din apartenența acesteia la Uniunea Europeană,

coordonează execuția bugetului de stat, organizează administrarea activelor statului și încheie, confirmă sau denunță tratate internaționale atunci când legea îl autorizează să procedeze astfel. Membrii Consiliului de Miniștri depun în fața Adunării Naționale un jurământ de credință.

Consiliul de Miniștri răspunde în fața Parlamentului și de asemenea își poate angaja răspunderea în fața acestuia. Consiliul de Miniștri poate cere votul de încredere al Adunării Naționale pentru politica sa generală, pentru o declarație sau un program ori pentru o anumită chestiune. O hotărâre se ia cu votul majorității membrilor prezenți ai Adunării Naționale. În cazul în care Consiliul de Miniștri nu primește votul de încredere solicitat, Prim-ministrul își depune demisia și Guvernul este demis în întregime.

În privința raportului dintre Președintele Republicii și Parlament, aceștia au în mod egal legitimitate populară. Adunarea Națională îl poate pune însă sub acuzarea de înaltă trădare sau încălcare a Constituției pe Președintele Republicii. Punerea sub acuzare se poate iniția de un număr de cel puțin un sfert dintre membrii Adunării Naționale și poate fi adoptată de cel puțin două treimi dintre membrii acesteia. Judecata aparține Curții Constituționale.

3. Puterea judecătorească

Constituția Bulgariei prevede că activitatea judiciară este exercitată de către Curtea Supremă de Casație, Curtea Supremă Administrativă, curțile de apel, tribunalele departamentale, cele militare și de arondisment. Prin lege, se pot crea tribunale speciale, dar nu pot fi înființate instanțe extraordinare.

Curtea Supremă de Casație supraveghează instanțele judecătorești cu privire la aplicarea corectă și echitabilă a legii de către toate instanțele, iar Curtea Supremă Administrativă supraveghează instanțele judecătorești cu privire la aplicarea corectă și echitabilă a legii în justiția administrativă. Curtea Supremă Administrativă are rolul de a decide asupra tuturor contestațiilor cu privire la legalitatea actelor Consiliului de Miniștri și ale miniștrilor și a oricăror alte acte prevăzute prin lege.

Structura parchetelor corespunde structurii instanțelor, iar Procurorul General supraveghează legalitatea și oferă îndrumare metodologică tuturor celorlalți procurori. Parchetul asigură respectarea legalității.

De asemenea, Constituția prevede independența autorității judecătorești, stabilind că judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție, în ceea ce privește îndeplinirea atribuțiilor lor, se supun numai legii.

Judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție sunt numiți, promovați, retrogradați, transferați și revocați din funcție de către Consiliul Judiciar Suprem. Orice hotărâre a Consiliului Judiciar Suprem de a numi, promova, retrograda, transfera sau revoca un judecător, un procuror sau un judecător de instrucție este adoptată prin vot secret.

Președintele Curții Supreme de Casație, Președintele Curții Supreme Administrative și Procurorul General sunt numiți și revocați de către Președintele

Republicii, la propunerea Consiliului Judiciar Suprem, pentru o perioadă de șapte ani, și nu pot deține un al doilea mandat.

După încheierea unui mandat de cinci ani în calitate de judecător, procuror sau judecător de instrucție și în baza atestării, urmate de o decizie a Consiliului Judiciar Suprem, judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție devin inamovibili.

Consiliul Judiciar Suprem este format din 25 de membri. Unsprezece membri ai Consiliului Judiciar Suprem sunt aleși de către Adunarea Națională, iar ceilalți unsprezece sunt aleși de organele sistemului judiciar. Președintele Curții Supreme de Casație, Președintele Curții Supreme Administrative și Procurorul General fac parte de drept din acest Consiliu.

Pot fi aleși în Consiliul Judiciar Suprem juriști cu o înaltă ținută profesională și integritate morală și care au cel puțin 15 ani de experiență. Mandatul membrilor Consiliului Judiciar Suprem este de cinci ani și nu poate fi reînnoit. Reuniunile Consiliului Judiciar Suprem sunt prezidate de Ministrul Justiției, care nu are drept de vot.

4. Administrația publică locală și organizarea administrativ-teritorială

Teritoriul Bulgariei se împarte în localități și regiuni. Localitatea este unitatea administrativ-teritorială la nivelul căreia se exercită autonomia locală. Granițele unei localități sunt stabilite printr-un referendum al populației. Localitatea are personalitate juridică.

Organismul prin care se exercită autonomia locală, din cadrul unei localități, este consiliul local, ales direct de către populație pentru un mandat de patru ani. Primarul reprezintă puterea executivă într-o localitate și este ales pentru un mandat de patru ani.

Regiunea este unitatea administrativ-teritorială pentru derularea politicii regionale, implementarea politicilor guvernamentale ale statului la nivel local și asigurarea armonizării intereselor naționale cu cele locale. Fiecare regiune este guvernată de un guvernator regional sprijinit de administrația regională. Guvernatorul regional este numit de Consiliul de Miniștri. Guvernatorul regional asigură implementarea politicii statului, protejarea intereselor naționale, a legii și a ordinii publice și exercită controlul administrativ.

5. Drepturile fundamentale

Întreg capitolul II al Constituției tratează drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor (art. 25 – 61). Sunt instituite ca drepturi fundamentale o serie de drepturi precum: dreptul la viață, la integritate fizică și psihică, inviolabilitatea persoanei, dreptul la viață intimă, inviolabilitatea domiciliului, secretul corespondenței, libertatea de circulație, libertatea conștiinței și libertatea de gândire.

O prevedere importantă este cea referitoare la studierea și utilizarea limbii bulgare, ce reprezintă atât un drept, cât și o obligație a fiecărui cetățean bulgar.

Cetățenii a căror limbă maternă nu este limba bulgară au dreptul să studieze și să folosească propria limbă simultan cu studierea obligatorie a limbii bulgare, iar cazurile în care se folosește doar limba oficială sunt stabilite prin lege.

În materia drepturilor exclusiv politice, Constituția prevede că orice cetățean care a împlinit vârsta de 18 ani, cu excepția aceluia care se află sub interdicție judecătorească sau care execută o pedeapsă cu închisoarea, are dreptul să aleagă autoritățile de stat și locale și să voteze la referendumuri.

Toate drepturile fundamentale sunt garantate de către Constituție, iar abuzul de drept este interzis, drepturile neputând fi exercitate împotriva drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane. Ca urmare a declarării stării de război, a instituirii legii marțiale sau a instituirii stării de urgență, exercitarea drepturilor individuale poate fi restrânsă temporar prin lege, cu excepția dreptului la viață, la integritate fizică și psihică, a dreptului la apărare și a prezumției de nevinovăție, a inviolabilității persoanei și a libertății de gândire și conștiință.

6. Raportul dintre dreptul național și dreptul Uniunii Europene

Constituția Bulgariei nu are un capitol special dedicat raportului dintre dreptul național și dreptul Uniunii Europene. Sunt menționate doar câteva reguli referitoare la participarea Bulgariei la construirea și dezvoltarea Uniunii Europene sau la conferirea unor atribuții Uniunii Europene. Atunci când statul decide încredințarea unor atribuții Uniunii Europene, Adunarea Națională trebuie să adopte o lege, iar această lege trebuie adoptată cu o majoritate de două treimi din totalul membrilor Parlamentului.

Tot în materia relațiilor dintre instituțiile naționale și cele ale Uniunii Europene, Constituția prevede că toate problemele referitoare la obligațiile Bulgariei rezultate din apartenența acesteia la Uniunea Europeană sunt aduse la cunoștința Adunării Naționale de către Consiliul de Miniștri.

7. Curtea Constituțională

Curtea Constituțională a Bulgariei este compusă din 12 judecători numiți pentru un mandat de nouă ani ce nu poate fi reînnoit. O treime dintre judecători sunt numiți de Președintele statului, o treime de către Adunarea Națională și o treime de adunarea judecătorilor de la Curtea Supremă de Casație și Curtea Supremă Administrativă. Structura Curții Constituționale este reînnoită la fiecare trei ani, printr-o ordine a rotației stabilită prin lege.

Judecătorii Curții Constituționale sunt juriști cu o înaltă ținută profesională și integritate morală și care au cel puțin 15 ani de experiență profesională. Președintele Curții se alege prin vot secret, pentru o perioadă de trei ani, de către judecătorii Curții.

Statutul de judecător al Curții Constituționale este incompatibil cu mandatul de reprezentare sau cu orice altă funcție publică sau privată, ori cu calitatea de membru al unui partid politic sau sindicat.

Pe întreg mandatul, un judecător al Curții Constituționale se bucură de aceeași imunitate conferită unui membru al Adunării Naționale. Numai Curtea Constituțională poate ridica imunitatea unui judecător sau stabili incapacitatea *de facto* a acestuia de a-și îndeplini atribuțiile, printr-un vot secret care necesită o majoritate de cel puțin două treimi din voturile tuturor judecătorilor.

Ca atribuții, Curtea Constituțională: **1.** oferă interpretări obligatorii ale Constituției; **2.** decide asupra constituționalității legilor și a altor acte adoptate de Adunarea Națională, precum și asupra constituționalității actelor Președintelui; **3.** decide asupra conflictelor de competență dintre Adunarea Națională, Președinte și Consiliul de Miniștri și dintre instituțiile prin care se exercită autonomia locală și puterea executivă a Guvernului; **4.** decide asupra compatibilității dintre Constituție și tratatele internaționale, înaintea ratificării acestora, și asupra compatibilității legilor interne cu normele de drept internațional universal recunoscute și cu tratatele internaționale la care Bulgaria este parte; **5.** decide asupra contestațiilor formulate împotriva constituționalității partidelor politice și asociațiilor; **6.** decide asupra contestațiilor formulate împotriva legalității alegerii Președintelui și Vicepreședintelui; **7.** decide asupra contestațiilor formulate împotriva legalității alegerii unui membru al Adunării Naționale; **8.** decide asupra punerii sub acuzare a Președintelui sau Vicepreședintelui de către Adunarea Națională.

Curtea Constituțională se pronunță numai la inițiativa a cel puțin o cincime dintre membrii Adunării Naționale, la inițiativa Președintelui, a Consiliului de Miniștri, a Curții Supreme de Casație, a Curții Supreme Administrative sau a Procurorului General.

De asemenea, Avocatul Poporului poate sesiza Curtea Constituțională cu solicitarea de a declara ca neconstituțională o lege care încalcă drepturile și libertățile omului.

În cazul în care Curtea Supremă de Casație sau Curtea Supremă Administrativă consideră că există o discrepanță între lege și Constituție, sesizează Curtea Constituțională și suspendă procesul.

Judecătorii Curții Constituționale iau hotărâri numai cu votul majorității membrilor Curții, iar hotărârile Curții sunt publicate în Monitorul Oficial, în termen de 15 zile de la data emiterii lor. O hotărâre intră în vigoare la trei zile de la publicarea acesteia. Orice act a cărui neconstituționalitate a fost constatată încează să mai fie aplicat de la data la care hotărârea intră în vigoare.

CONSTITUȚIA REPUBLICII BULGARIA¹

PREAMBUL

Noi, Membrii celei de-a Șaptea Mari Adunări Naționale, conduși de dorința de a exprima voința poporului bulgar, declarându-ne loialitatea față de valorile umane universale de libertate, pace, umanism, egalitate, justiție și toleranță;

considerând drepturile, demnitatea și siguranța persoanei drept cele mai înalte principii;

fiind conștienți de datoria noastră irevocabilă de a păstra integritatea națională și statală a Bulgariei,

proclamăm aici hotărârea noastră de a crea un stat democratic și social, guvernat de statul de drept, instituind prezenta Constituție

CAPITOLUL I Principii fundamentale

Art. 1

1. Forma de guvernământ a Bulgariei este republica parlamentară.
2. Întreaga putere a statului provine de la popor. Poporul își exercită această putere direct și prin intermediul organelor înființate prin prezenta Constituție.
3. Nicio parte a poporului, niciun partid politic și nicio altă organizație, instituție de stat sau persoană nu poate uzurpa exprimarea suveranității populare.

Art. 2

1. Republica Bulgaria este un stat unitar cu autonomie locală. Nicio formațiune teritorială autonomă nu poate exista în cadrul statului.
2. Integritatea teritorială a Republicii Bulgaria este inviolabilă.

Art. 3

În Bulgaria, limba oficială este limba bulgară.

¹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 56 din 13 iulie 1991 și modificată prin legile constituționale publicate în M. Of. nr. 85 din 26 septembrie 2003, M. Of. nr. 18 din 25 februarie 2005, M. Of. nr. 27 din 31 martie 2006, M. Of. nr. 78 din 26 septembrie 2006 și M. Of. nr. 12 din 6 februarie 2007.

Art. 4

1. Republica Bulgaria este un stat guvernat de statul de drept. Republica Bulgaria este guvernată potrivit Constituției și legilor țării.
2. Republica Bulgaria garantează viața, demnitatea și drepturile persoanei și creează condițiile propice dezvoltării libere a persoanei și a societății civile.
3. Republica Bulgaria participă la construcția și dezvoltarea Uniunii Europene.

Art. 5

1. Constituția reprezintă legea supremă și nicio altă lege nu poate contraveni acesteia.
2. Prevederile Constituției sunt direct aplicabile.
3. Nicio persoană nu poate fi condamnată pentru o faptă care, la momentul săvârșirii acesteia, nu constituia infracțiune.
4. Tratatelor internaționale ratificate în conformitate cu procedura constituțională, publicate și care au intrat în vigoare cu privire la Republica Bulgaria, fac parte din dreptul intern. Acestea au prioritate în fața oricărei dispoziții contrare din legile interne.
5. Toate legile se publică și intră în vigoare în termen de trei zile de la data publicării lor sau la o dată ulterioară prevăzută în textul acestora.

Art. 6

1. Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și drepturi.
2. Toți cetățenii² sunt egali în fața legii. Privilegiile sau restrângerea exercitării drepturilor pe motive de rasă, origine națională sau socială, identitate etnică, sex, religie, educație, opinie, apartenență politică, statut personal sau social ori avere sunt interzise.

Art. 7

Statul răspunde pentru pagubele cauzate de acte sau acțiuni ilegale comise de organele și de funcționarii săi.

Art. 8

Puterea statului se împarte în puterea legislativă, cea executivă și cea judecătorească.

Art. 9

1. Forțele armate garantează suveranitatea, securitatea și independența țării și apără integritatea teritorială a acesteia.
2. Activitatea forțelor armate este stabilită prin lege.

Art. 10

Toate alegerile și referendumurile naționale și locale sunt organizate pe baza sufragiului universal, egal și direct, exprimat prin vot secret.

² Termenul „cetățeni” se referă la toate persoanele cărora li se aplică prezenta Constituție.

Art. 11

1. În Republica Bulgaria, activitatea politică se bazează pe principiul pluralismului politic.
2. Niciun partid politic sau ideologie nu poate fi proclamat(ă) sau afirmat(ă) ca fiind un partid sau o ideologie a statului.
3. Toate partidele facilitează formarea și exprimarea voinței politice a cetățenilor. Procedura aplicabilă înființării și dizolvării partidelor politice și condițiile în care acestea își desfășoară activitatea sunt stabilite prin lege.
4. Nu se pot constitui partide politice bazate pe principii etnice, rasiale sau religioase și nici partide care încearcă preluarea puterii statului prin violență.

Art. 12

1. Asociațiile de cetățeni servesc la îndeplinirea și ocrotirea intereselor acestora.
2. Asociațiile, inclusiv sindicatele, nu pot urmări obiective politice și nici nu pot desfășura activități politice care aparțin exclusiv domeniului partidelor politice.

Art. 13

1. Practicarea oricărei religii este liberă.
2. Instituțiile religioase sunt separate de stat.
3. În Republica Bulgaria, creștinismul ortodox răsăritean este considerat religia tradițională.
4. Instituțiile și comunitățile religioase, precum și convingerile religioase nu pot fi utilizate în scopuri politice.

Art. 14

Familia, maternitatea și copiii se bucură de protecția statului și a societății.

Art. 15

Republica Bulgaria asigură protecția și reproducerea mediului, conservarea naturii vii, în întreaga ei varietate, și utilizarea rațională a resurselor naturale și de alt gen ale țării.

Art. 16

Munca este garantată și ocrotită de lege.

Art. 17

1. Dreptul la proprietate și moștenire este garantat și ocrotit de lege.
2. Proprietatea este privată și publică.
3. Proprietatea privată este inviolabilă.
4. Regimul bunurilor proprietate a statului și a municipalităților este stabilit prin lege.
5. Exproprierea forțată pentru cauză de utilitate publică se efectuează potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire și cu condiția ca această cauză de utilitate publică să nu poată fi satisfăcută în alt mod.

Art. 18

1. Statul deține dreptul exclusiv de proprietate asupra resurselor subsolului, plajelor și arterelor de circulație naționale, precum și asupra apelor, pădurilor și parcurilor de importanță națională, dar și asupra rezervațiilor naturale și arheologice stabilite prin lege.

2. Statul exercită pe platforma continentală și în zona economică exclusivă maritimă drepturile suverane de a prospecta, dezvolta, utiliza, proteja și administra resursele biologice, minerale și energetice ale acestora.

3. Statul exercită drepturile suverane cu privire la spectrul de frecvențe radio și la pozițiile orbitale geostaționare alocate Republicii Bulgaria prin acordurile internaționale.

4. Legea stabilește monopolul de stat asupra transportului feroviar, rețelelor naționale de poștă și telecomunicații, utilizării energiei nucleare, fabricării produselor radioactive, a armamentului, explozibililor și a substanțelor puternic toxice.

5. Condițiile și procedura în conformitate cu care statul acordă concesiuni pentru bunurile publice și licențe pentru activitățile enumerate în cele două alineate anterioare sunt stabilite prin lege.

6. Statul utilizează și administrează toate bunurile sale în beneficiul cetățenilor și al societății.

Art. 19

1. Economia Republicii Bulgaria se bazează pe libera inițiativă economică.

2. Statul stabilește și garantează tuturor cetățenilor și persoanelor juridice condiții legale echitabile pentru a desfășura activități economice, prin prevenirea abuzului unei poziții de monopol și a concurenței neloiale și prin protejarea consumatorului.

3. Toate investițiile și activitățile economice desfășurate de cetățeni și de persoanele juridice beneficiază de protecția legii.

4. Legea stabilește condiții favorabile pentru înființarea cooperativelor și a altor forme de asociere a cetățenilor și persoanelor juridice, în vederea realizării prosperității economice și sociale.

Art. 20

Statul stabilește condițiile favorabile pentru dezvoltarea echilibrată a diferitelor regiuni ale țării și sprijină organele și activitățile din teritoriu prin politicile sale fiscale, de creditare și investiționale.

Art. 21

1. Solul, în calitate de bun național principal, beneficiază de protecție specială din partea statului și a societății.

2. Terenul arabil este folosit doar în scopuri agricole. Modificarea utilizării este permisă doar în situații excepționale, dacă s-a dovedit necesitatea acesteia, în condițiile și conform procedurii stabilite prin lege.

Art. 22

1. Cetățenii străini și persoanele juridice străine pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor în condițiile rezultate din aderarea Bulgariei la Uniunea Europeană sau în temeiul unui tratat internațional care a fost ratificat, publicat și care a intrat în vigoare cu privire la Republica Bulgaria, precum și prin moștenire legală.

2. Legea de ratificare a tratatului internațional prevăzut la alineatul 1 trebuie adoptată cu o majoritate de două treimi din membrii Parlamentului.

3. Regimul juridic al terenurilor este stabilit prin lege.

Art. 23

Statul stabilește condițiile favorabile dezvoltării libere a științei, educației și artelor și sprijină această dezvoltare. Statul organizează conservarea tuturor monumentelor naționale istorice și culturale.

Art. 24

1. Republica Bulgaria își conduce politica externă conform principiilor și normelor dreptului internațional.

2. Politica externă a Republicii Bulgaria are ca obiectiv principal securitatea națională și independența țării, bunăstarea, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor bulgari, precum și promovarea unei ordini internaționale echitabile.

CAPITOLUL II

Drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor

Art. 25

1. Este cetățean bulgar orice persoană născută din cel puțin un părinte care deține cetățenia bulgară sau persoana născută pe teritoriul Republicii Bulgaria, dacă aceasta nu are dreptul la o altă cetățenie, pe baza originii sale. Cetățenia bulgară poate fi dobândită și prin naturalizare.

2. Persoanele de origine bulgară dobândesc cetățenia bulgară printr-o procedură simplificată.

3. Niciunei persoane nu i se poate retrage cetățenia bulgară dacă a dobândit-o prin naștere.

4. Niciun cetățean bulgar nu poate fi predat unui alt stat sau unui tribunal internațional, în vederea efectuării urmăririi penale împotriva acestuia decât în baza unui tratat internațional ratificat, publicat și care produce efecte cu privire la Republica Bulgaria.

5. Republica Bulgaria acordă protecție cetățenilor bulgari aflați în afara frontierelor țării.

6. Condițiile și procedura pentru dobândirea, păstrarea sau pierderea cetățeniei bulgare sunt prevăzute prin lege.

Art. 26

1. Indiferent de locul în care se află, toți cetățenii Republicii Bulgaria au toate drepturile și îndatoririle care decurg din prezenta Constituție.

2. Cetățenii străini care locuiesc în mod legal în Republica Bulgaria au toate drepturile și obligațiile care decurg din prezenta Constituție, cu excepția acelor drepturi și îndatoriri rezervate exclusiv cetățenilor bulgari prin prezenta Constituție sau prin alte legi.

Art. 27

1. Cetățenii străini care locuiesc în mod legal în țară nu pot fi expulzați sau extrădați în alt stat împotriva voinței lor decât în conformitate cu prevederile și procedurile stabilite prin lege.

2. Republica Bulgaria acordă azil cetățenilor străini persecutați pentru opiniile sau activitatea lor, desfășurată în apărarea drepturilor și libertăților recunoscute internațional.

3. Condițiile și procedura pentru obținerea azilului sunt prevăzute prin lege.

Art. 28

Orice persoană are dreptul la viață. Orice tentativă de a aduce atingere vieții unei persoane este pedepsită ca infracțiune foarte gravă.

Art. 29

1. Nicio persoană nu va fi supusă torturii, tratamentului crud, inuman sau degradant ori asimilării forțate.

2. Nicio persoană nu va fi supusă experimentelor medicale, științifice sau de altă natură fără consimțământul liber al acesteia, exprimat în scris.

Art. 30

1. Toate persoanele au dreptul la libertate personală și inviolabilitate.

2. Nicio persoană nu poate fi reținută sau supusă controlului, percheziției sau oricărei alte încălcări a inviolabilității personale, cu excepția cazurilor și în modurile stabilite prin lege.

3. În cazuri urgente, prevăzute în mod expres de lege, autoritățile statului pot să rețină un cetățean, informând neîntârziat autoritățile judecătorești în acest sens. Autoritățile judecătorești decid asupra legalității reținerii în termen de 24 de ore.

4. Orice persoană are dreptul la un avocat din momentul reținerii sau din momentul acuzării.

5. Orice persoană are dreptul să își întâlnească avocatul într-un spațiu privat. Secretul discuțiilor lor este inviolabil.

Art. 31

1. Persoanele acuzate de săvârșirea unei infracțiuni trebuie trimise în judecată în termenul stabilit de lege.
2. Nicio persoană nu poate fi forțată să pledeze vinovată și nici nu poate fi condamnată doar pe baza mărturiei sale.
3. Persoana inculpată este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale prin hotărâre definitivă.
4. Restrângerile drepturilor persoanei inculpate sunt admise în măsura în care sunt necesare în vederea administrării justiției.
5. Persoanelor private de libertate li se asigură condiții favorabile exercitării drepturilor fundamentale care nu au fost restrânse în baza sentinței.
6. Pedepsa cu închisoarea este executată doar în locurile stabilite prin lege.
7. Nu se poate stabili un termen de prescripție pentru urmărirea penală și executarea unei pedepse pentru crime împotriva păcii și umanității.

Art. 32

1. Viața privată a cetățenilor este inviolabilă. Orice persoană are dreptul la protecție împotriva intervenției ilegale în viața sa privată sau de familie și împotriva încălcării onoarei, demnității și reputației sale.
2. Nicio persoană nu poate fi urmărită, fotografiată, filmată, înregistrată sau supusă unei alte activități similare, fără cunoștința acesteia sau contrar dezacordului său expres, cu excepția cazurilor în care aceste acțiuni sunt permise de lege.

Art. 33

1. Locuința este inviolabilă. Nicio persoană nu poate intra sau rămâne în interiorul unei locuințe, fără acordul locatarului acesteia, cu excepția cazurilor prevăzute în mod expres de lege.
2. Intrarea sau șederea într-o locuință, fără acordul locatarului acesteia sau fără autorizația autorităților judiciare, este permisă doar în scopul prevenirii unei infracțiuni iminente sau a unei infracțiuni în derulare, în vederea capturării infractorului ori într-un caz de necesitate extremă.

Art. 34

1. Libertatea, precum și secretul corespondenței și al tuturor celorlalte mijloace de comunicare sunt inviolabile.
2. Excepțiile de la această prevedere sunt admise doar cu permisiunea autorităților judecătorești, în scopul descoperirii sau prevenirii unei infracțiuni grave.

Art. 35

1. Orice persoană este liberă să își aleagă reședința și are dreptul la libertatea de mișcare pe teritoriul țării și de a părăsi țara. Acest drept poate fi restrâns doar prin lege, pentru apărarea securității naționale, a sănătății publice și a drepturilor și libertăților altor cetățeni.

2. Toți cetățenii bulgari au dreptul să se întoarcă în țară.

Art. 36

1. Studierea și utilizarea limbii bulgare reprezintă un drept și o obligație a fiecărui cetățean bulgar.
2. Cetățenii a căror limbă maternă nu este limba bulgară au dreptul să studieze și să folosească propria limbă simultan cu studierea obligatorie a limbii bulgare.
3. Cazurile în care se folosește doar limba oficială sunt stabilite prin lege.

Art. 37

1. Libertatea de conștiință, libertatea de gândire și alegerea religiei și a opiniilor religioase sau ateiste sunt inviolabile. Statul sprijină menținerea toleranței și a respectului între credincioșii diverselor culte religioase și între credincioși și laici.
2. Libertatea de conștiință și a credințelor religioase nu poate fi îndreptată împotriva securității naționale, ordinii publice, sănătății publice și moralei sau împotriva drepturilor și libertăților altor persoane.

Art. 38

Este interzisă persecuția sau restrângerea exercitării drepturilor unor persoane din cauza opiniilor lor, precum și obligarea sau constrângerea acestora în vederea furnizării de informații despre opiniile lor sau ale altor persoane.

Art. 39

1. Orice persoană are dreptul să-și exprime opinia sau să o facă publică prin cuvinte, în mod scris sau oral, prin sunet sau imagine ori prin alte moduri.
2. Acest drept nu poate afecta drepturile și reputația altor persoane și nu poate fi folosit pentru incitarea la schimbarea forțată a ordinii constituționale, pentru comiterea unei infracțiuni sau pentru incitarea la ură ori violență.

Art. 40

1. Presa și celelalte mijloace de informare în masă sunt libere și nu pot fi supuse cenzurii.
2. Suspendarea apariției sau confiscarea unui material tipărit sau a unui mijloc de informare poate fi dispusă doar de autoritățile judecătorești, în cazul în care acestea încalcă morala publică, incită la schimbarea prin forță a ordinii constituționale, la comiterea unei infracțiuni sau la violență împotriva unei persoane. În cazul în care, în termen de 24 de ore, materialele nu sunt confiscate, ordinul de suspendare își încetează efectele.

Art. 41

1. Orice persoană are dreptul să caute, să obțină și să distribuie informații. Acest drept nu poate afecta drepturile și reputația altor persoane și nu poate fi folosit împotriva securității naționale, a ordinii, sănătății și moralei publice.

2. Orice persoană are dreptul să obțină informații de la organele și agențiile statului cu privire la problemele care prezintă un interes legitim pentru aceasta, care nu constituie secret de stat sau oficial și care nu aduc atingere drepturilor altor persoane.

Art. 42

1. Orice cetățean care a împlinit vârsta de 18 ani, cu excepția aceluia care se află sub interdicție judecătorească sau care execută o pedeapsă cu închisoarea, are dreptul să aleagă autoritățile de stat și locale și să voteze la referendumuri.

2. Organizarea și procedura pentru desfășurarea alegerilor și a referendumurilor sunt stabilite prin lege.

3. Alegerile pentru membrii Parlamentului European și participarea cetățenilor Uniunii Europene la alegerile pentru autoritățile locale sunt reglementate prin lege.

Art. 43

1. Toți cetățenii au dreptul să se întrunească în mod pașnic și fără arme în vederea organizării de mitinguri și demonstrații.

2. Procedura pentru organizarea și desfășurarea mitingurilor și a demonstrațiilor este stabilită prin lege.

3. Nu este necesară informarea autorităților municipale în cazul mitingurilor organizate în spații închise.

Art. 44

1. Toți cetățenii sunt liberi să se asocieze.

2. Activitatea unei organizații nu trebuie să contravină suveranității și integrității naționale a țării sau unității națiunii și nici să incite la ură rasială, națională, etnică sau religioasă ori să încalce drepturile și libertățile cetățenilor; nicio organizație nu poate înființa structuri clandestine sau paramilitare ori să încerce să își atingă obiectivele prin violență.

3. Legea stabilește organizațiile care au obligația să se înregistreze, procedura pentru desființarea acestora și raporturile lor cu statul.

Art. 45

Toți cetățenii au dreptul să depună plângeri, propuneri și petiții la autoritățile de stat.

Art. 46

1. Căsătoria reprezintă uniunea liberă între un bărbat și o femeie. Doar căsătoria civilă este obligatorie.

2. Soții au drepturi și obligații egale în cadrul căsătoriei și familiei.

3. Forma căsătoriei, condițiile și procedura pentru încheierea și desfacerea acesteia, precum și toate raporturile private și materiale dintre soți sunt stabilite prin lege.

Art. 47

1. Creșterea și educarea copiilor, până când aceștia împlinesc vârsta legală, reprezintă un drept și o obligație a părinților și sunt sprijinite de stat.
2. Statul acordă o protecție specială mamelor și le garantează concediu prenatal și postnatal, îngrijire obstetrică gratuită, condiții de muncă mai ușoare și alte tipuri de asistență socială.
3. Copiii născuți în afara căsătoriei se bucură de drepturi egale cu cele ale copiilor născuți din căsătorie.
4. Copiii abandonati se bucură de protecția statului și a societății.
5. Condițiile și procedura pentru restrângerea sau suspendarea drepturilor părintești sunt prevăzute prin lege.

Art. 48

1. Cetățenii au dreptul la muncă. Statul asigură condițiile pentru exercitarea acestui drept.
2. Statul creează condiții favorabile pentru exercitarea dreptului la muncă de către persoanele cu handicap fizic sau mental.
3. Toate persoanele au dreptul să își aleagă profesia și locul de muncă.
4. Nicio persoană nu poate fi obligată să efectueze muncă forțată.
5. Lucrătorii și angajații au dreptul la condiții de muncă sănătoase și nepericuloase, la salariul minim garantat și la remunerație pentru munca prestată efectiv, dar și dreptul la odihnă și concediu, conform condițiilor și procedurilor stabilite prin lege.

Art. 49

1. Lucrătorii și angajații sunt liberi să se asocieze în sindicate și alianțe pentru apărarea intereselor lor legate de muncă și de securitatea socială.
2. Angajatorii sunt liberi să se asocieze în vederea apărării intereselor lor economice.

Art. 50

Lucrătorii și angajații au dreptul la grevă în vederea apărării intereselor lor colective economice și sociale. Acest drept poate fi exercitat conform condițiilor și procedurilor stabilite prin lege.

Art. 51

1. Cetățenii au dreptul la securitate socială și la asistență socială.
2. Statul oferă securitate socială persoanelor aflate în șomaj temporar, conform condițiilor și procedurilor stabilite prin lege.
3. Persoanele în vârstă, fără rude și incapabile să se întrețină singure, precum și persoanele invalide și cele vulnerabile din punct de vedere social beneficiază de protecție specială din partea statului și a societății.

Art. 52

1. Cetățenii au dreptul la asigurare medicală, care le garantează îngrijire medicală accesibilă, și îngrijire medicală gratuită, conform condițiilor și procedurilor stabilite prin lege.

2. Îngrijirea medicală este finanțată de la bugetul de stat, de către angajatori, prin intermediul sistemelor de asigurări de sănătate private și colective și din alte surse, în conformitate cu condițiile și procedurile stabilite prin lege.

3. Statul protejează sănătatea tuturor cetățenilor și promovează dezvoltarea sporturilor și a turismului.

4. Nicio persoană nu poate fi supusă unui tratament medical sau unor măsuri sanitare forțate, cu excepția cazurilor prevăzute prin lege.

5. Statul exercită controlul asupra tuturor unităților medicale și asupra producției și comerțului cu produse farmaceutice, cu substanțe biologic active și cu echipamente medicale.

Art. 53

1. Toate persoanele au dreptul la educație.

2. Învățământul este obligatoriu până la vârsta de 16 ani.

3. Învățământul primar și secundar în școlile de stat și municipale este gratuit. În cazurile prevăzute prin lege, învățământul superior este gratuit.

4. Instituțiile de învățământ superior se bucură de autonomie universitară.

5. Cetățenii și organizațiile pot să înființeze școli, în conformitate cu condițiile și procedurile stabilite prin lege. Învățământul oferit de acestea trebuie să respecte cerințele statului.

6. Statul promovează educația prin înființarea și finanțarea școlilor, prin susținerea elevilor și studenților capabili și prin acordarea oportunităților pentru formare și recalificare profesională. Statul exercită controlul asupra tuturor tipurilor și nivelurilor de școlarizare.

Art. 54

1. Toate persoanele au dreptul de a avea acces la valorile culturale umane naționale și universale și de a-și dezvolta propria cultură, conform identității lor etnice, care este recunoscută și garantată prin lege.

2. Creativitatea artistică, științifică și tehnologică este recunoscută și garantată prin lege.

3. Statul protejează drepturile inventatorilor, drepturile de autor și drepturile conexe.

Art. 55

Toate persoanele au dreptul la un mediu sănătos și favorabil, corespunzător standardelor și normelor stabilite. Toate persoanele trebuie să protejeze mediul.

Art. 56

Orice persoană are dreptul la asistență juridică atunci când drepturile sau interesele sale legitime au fost încălcate sau afectate. Aceasta are dreptul să fie însoțită de un avocat în cazul în care se prezintă în fața unei instituții a statului.

Art. 57

1. Drepturile civile fundamentale sunt irevocabile.
2. Abuzul de drept este interzis și aceste drepturi nu pot fi exercitate împotriva drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane.
3. Ca urmare a declarării stării de război, a instituirii legii marțiale sau a instituirii stării de urgență, exercitarea drepturilor civile individuale poate fi restrânsă temporar prin lege, cu excepția drepturilor prevăzute de articolul 28, articolul 29, articolul 31, alineatele 1, 2 și 3, articolul 32, alineatul 1 și articolul 37.

Art. 58

1. Toți cetățenii trebuie să respecte și să aplice Constituția și legile. Aceștia trebuie să respecte drepturile și interesele legitime ale altor persoane.
2. Îndeplinirea obligațiilor prevăzute de Constituție și legi nu poate fi refuzată pe motive religioase sau din cauza altor convingeri.

Art. 59

1. Apărarea țării reprezintă o datorie și o problemă de onoare pentru toți cetățenii bulgari. Înalta trădare și trădarea țării sunt considerate infracțiuni extrem de grave și sunt pedepsite cu toată severitatea legii.
2. Pregătirea cetățenilor pentru apărarea țării este stabilită prin lege.

Art. 60

1. Cetățenii plătesc impozite și taxe stabilite prin lege, proporțional cu venitul și averea lor.
2. Orice scutire de impozit sau suprataxă este stabilită prin lege.

Art. 61

Cetățenii au obligația să sprijine statul și societatea în cazul unui dezastru natural sau de altă natură, în condițiile și în maniera stabilite prin lege.

CAPITOLUL III **Adunarea Națională**

Art. 62

1. Adunarea Națională este investită cu autoritate legislativă și exercită controlul parlamentar.

2. Adunarea Națională beneficiază de un buget propriu.

Art. 63

Adunarea Națională este formată din 240 de membri.

Art. 64

1. Adunarea Națională este aleasă pentru un mandat de patru ani.
2. În caz de război, ostilități armate sau altă stare de urgență care are loc în timpul sau după expirarea mandatului Adunării Naționale, mandatul acesteia va fi prelungit până la încetarea împrejurărilor respective.
3. Alegerile pentru noua Adunare Națională sunt organizate în termen de două luni de la expirarea mandatului adunării precedente.

Art. 65

1. Poate fi ales în Adunarea Națională orice cetățean bulgar care nu deține o altă cetățenie, care a împlinit vârsta de 21 ani, care nu se află sub interdicție judecătorească și care nu execută o pedeapsă cu închisoarea.
2. Candidatul pentru un loc în Adunarea Națională, care deține o funcție publică, își suspendă exercitarea acesteia după momentul înregistrării candidaturii sale.

Art. 66

Legitimitatea alegerilor poate fi contestată la Curtea Constituțională conform unei proceduri stabilite prin lege.

Art. 67

1. Membrii Adunării Naționale reprezintă nu doar circumscripțiile lor, ci întreaga națiune. Orice mandat imperativ este nul.
2. Membrii Adunării Naționale acționează pe baza Constituției și a legilor și în conformitate cu conștiința și convingerile lor.

Art. 68

1. Membrii Adunării Naționale nu pot exercita o altă funcție publică și nu pot desfășura o activitate incompatibilă, potrivit legii, cu calitatea de membru al Adunării Naționale.
2. În cazul în care un membru al Adunării Naționale este ales ministru, calitatea de membru al Adunării Naționale este suspendată pe perioada în care membrul respectiv îndeplinește mandatul de ministru. Pe perioada respectivă, acesta va fi înlocuit în Adunarea Națională conform procedurii prevăzute de lege.

Art. 69

Membrii Adunării Naționale nu răspund penal pentru opiniile sau voturile lor exprimate în Adunarea Națională.

Art. 70

1. Membrii Adunării Naționale pot fi reținuți sau urmăriți penal doar în cazul comiterii unei infracțiuni, cu încuviințarea Adunării Naționale sau a Președintelui Adunării Naționale, în cazul în care Adunarea Națională nu se află în sesiune. În caz de flagrant delict, încuviințarea nu este necesară; Adunarea Națională sau Președintele Adunării Naționale, în cazul în care Adunarea Națională nu se află în sesiune, este informată neîntârziat.

2. Încuviințarea începerii urmăririi penale nu este necesară, dacă membrul Adunării Naționale și-a exprimat consimțământul referitor la aceasta, în scris.

Art. 71

Adunarea Națională stabilește retribuiția membrilor săi.

Art. 72

1. Mandatul unui membru încetează înainte de termen, în cazurile următoare:

1. depunerea demisiei în fața Adunării Naționale;
2. la data rămânerii definitive a unei hotărâri judecătorești prin care s-a aplicat pedeapsa cu închisoarea pentru o infracțiune comisă cu intenție sau dacă executarea pedepsei cu închisoarea nu a fost suspendată;
3. constatarea ineligibilității sau a incompatibilității;
4. deces.

2. În cazurile menționate la punctele 1 și 2, Adunarea Națională adoptă o hotărâre; în cazurile menționate la punctul 3, Curtea Constituțională adoptă o decizie.

Art. 73

Adunarea Națională este organizată și funcționează conform Constituției și regulamentului său de ordine interioară.

Art. 74

Adunarea Națională este un organ care funcționează permanent. Aceasta își stabilește perioadele de vacanță.

Art. 75

Adunarea Națională nou-aleasă este convocată în prima ședință de către Președintele Republicii în termen de o lună de la alegerea acesteia. Dacă Președintele nu o convoacă, aceasta este convocată de o cincime din membrii Adunării Naționale.

Art. 76

1. Prima ședință a Adunării Naționale este deschisă de cel mai în vârstă membru prezent.

2. În cadrul primei ședințe, membrii depun următorul jurământ: „Jur, în numele Republicii Bulgaria, să respect Constituția și legile țării și, în toate acțiunile mele, să urmăresc interesele poporului. Am jurat”.

3. Adunarea Națională își alege Președintele și vicepreședinții în cadrul aceleiași sesiuni.

Art. 77

1. Președintele Adunării Naționale:

1. reprezintă Adunarea Națională;
2. propune ordinea de zi a fiecărei sesiuni;
3. deschide, prezidează și închide sesiunile Adunării Naționale și menține ordinea în cadrul lucrărilor;
4. atestă, prin semnătura sa, conținutul actelor adoptate de Adunarea Națională;
5. publică toate hotărârile, declarațiile și mesajele adoptate de Adunarea Națională;
6. organizează contactele internaționale ale Adunării Naționale.

2. Vicepreședinții Adunării Naționale îl ajută pe Președinte și desfășoară activitățile delegate de acesta.

Art. 78

Adunarea Națională este convocată, în sesiune, de către Președintele acesteia:

1. la inițiativa sa;
2. la cererea unei cincimi din membrii acesteia;
3. la cererea Președintelui Republicii;
4. la cererea Consiliului de Miniștri.

Art. 79

1. Adunarea Națională își constituie comisiile permanente și ad-hoc din rândul membrilor săi.

2. Comisiile permanente contribuie la lucrările Adunării Naționale și exercită controlul parlamentar în numele acesteia.

3. Comisiile ad-hoc sunt alese pentru a conduce anchetele și investigațiile.

Art. 80

Toți funcționarii sau cetățenii citați de către o comisie parlamentară sunt obligați să depună mărturie și să prezinte toate documentele solicitate.

Art. 81

1. Adunarea Națională își deschide sesiunile și adoptă hotărâri doar în prezența a mai mult de jumătate din membrii săi.

2. Adunarea Națională adoptă legi și alte acte cu votul majorității membrilor prezenți, cu excepția cazului în care Constituția prevede o majoritate calificată.

3. Votul este personal și deschis, cu excepția cazului în care Constituția prevede sau Adunarea Națională decide că votul este secret.

Art. 82

Ședințele Adunării Naționale sunt publice. Adunarea Națională poate decide, în mod excepțional, desfășurarea unor ședințe secrete.

Art. 83

1. Miniștrii pot participa la ședințele Adunării Naționale și ale comisiilor parlamentare. Acestora li se acordă prioritate în ceea ce privește adresarea către membrii Adunării.

2. Adunarea Națională și comisiile parlamentare pot solicita miniștrilor să participe la ședințele lor și să răspundă la întrebări.

Art. 84

Adunarea Națională:

1. adoptă, modifică, completează și abrogă legi;
2. adoptă bugetul de stat și raportul privind bugetul;
3. stabilește impozitele și fixează cuantumul acestora;
4. stabilește data alegerilor pentru Președintele Republicii;
5. adoptă hotărârea referitoare la desfășurarea unui referendum național;
6. numește și revocă din funcție Prim-ministrul și, la propunerea acestuia, membrii Consiliului de Miniștri; efectuează modificări ale Guvernului, la propunerea Prim-ministrului;
7. înființează, transformă și desființează ministere la propunerea Prim-ministrului;
8. numește și revocă din funcție guvernatorul Băncii Naționale a Bulgariei și conducătorii altor instituții prevăzute de lege;
9. aprobă acordurile de împrumut ale statului;
10. decide cu privire la declararea războiului și încheierea păcii;
11. aprobă desfășurarea și utilizarea forțelor armate bulgare în afara granițelor țării și desfășurarea trupelor străine pe teritoriul țării sau traversarea teritoriului de către acestea;
12. la cererea Președintelui sau a Consiliului de Miniștri, introduce legea marțială sau starea de urgență pe întreg teritoriul țării sau doar într-o parte a acestuia;
13. acordă amnistie;
14. instituie ordine și medalii;
15. stabilește sărbătorile legale;
16. organizează o audiere și primește rapoartele anuale ale Curții Supreme de Casație, ale Curții Supreme Administrative și ale Procurorului General, depuse de Consiliul Juridic Suprem, cu privire la aplicarea legii și activitatea instanțelor judecătorești, a parchetului și a organelor de anchetă;

17. organizează o audiere și adoptă rapoarte cu privire la activitatea organelor numite, total sau parțial, de Adunarea Națională, în cazurile prevăzute de lege.

Art. 85

1. Adunarea Națională ratifică sau denunță prin lege tratatele internaționale care:
 1. sunt de natură politică sau militară;
 2. se referă la participarea Republicii Bulgaria la organizațiile internaționale;
 3. prevăd modificări ale granițelor Republicii Bulgaria;
 4. conțin obligații financiare pentru trezorerie;
 5. prevăd participarea statului la arbitraje internaționale sau la proceduri judiciare;
 6. se referă la drepturile fundamentale ale omului;
 7. afectează acțiunea legii sau necesită o nouă legislație pentru a fi puse în aplicare;
 8. prevăd în mod expres ratificarea;
 9. conferă Uniunii Europene atribuții care decurg din prezenta Constituție.
2. Legea de ratificare a tratatului internațional prevăzut la alineatul 1, punctul 9 se adoptă cu o majoritate de două treimi din numărul total al membrilor Parlamentului.
3. Tratatul ratificate de Adunarea Națională pot fi modificate sau denunțate doar conform procedurii prevăzute de acestea sau conform normelor de drept internațional, universal recunoscute.
4. Încheierea unui tratat internațional, care impune revizuirea Constituției, este precedată de adoptarea respectivei propuneri de revizuire a Constituției.

Art. 86

1. Adunarea Națională adoptă legi, hotărâri, declarații și mesaje.
2. Legile și hotărârile adoptate de Adunarea Națională sunt obligatorii pentru toate organele de stat, toate organizațiile și toți cetățenii.

Art. 87

1. Dreptul la inițiativă legislativă aparține membrilor Adunării Naționale și Consiliului de Miniștri.
2. Proiectul de lege referitor la bugetul de stat este întocmit și prezentat Adunării Naționale de către Consiliul de Miniștri.

Art. 88

1. Proiectele de lege sunt examinate și votate în două lecturi, care se desfășoară în cadrul unor ședințe diferite. În mod excepțional, Adunarea Națională poate dispune ca ambele runde de vot să fie organizate în cadrul aceleiași ședințe.
2. Celelalte acte ale Adunării Naționale sunt adoptate într-o singură rundă de vot.

3. Toate actele adoptate se publică în Monitorul Oficial în termen de 15 zile de la data adoptării.

Art. 89

1. O moțiune de cenzură împotriva Consiliului de Miniștri poate fi inițiată de cel puțin o cincime dintre membrii Adunării Naționale. Moțiunea de cenzură se adoptă cu votul majorității membrilor Adunării Naționale.

2. Dacă Adunarea Națională adoptă o moțiune de cenzură împotriva Prim-ministrului sau a Consiliului de Miniștri, Prim-ministrul depune demisia guvernului său.

3. Dacă Adunarea Națională respinge moțiunea de cenzură împotriva Consiliului de Miniștri, o altă moțiune de cenzură, bazată pe aceleași motive, nu mai poate fi depusă în următoarele șase luni.

Art. 90

1. Membrii Adunării Naționale pot adresa întrebări și interpelări Consiliului de Miniștri și miniștrilor în mod individual, iar aceștia sunt obligați să răspundă.

2. În baza propunerii formulate de minimum o cincime dintre membrii Adunării Naționale, interpelarea se supune dezbaterii și votului.

Art. 91

1. Adunarea Națională înființează Biroul Național de Audit care supraveghează execuția bugetului.

2. Organizarea, atribuțiile și procedurile în baza cărora funcționează Biroul Național de Audit sunt stabilite prin lege.

Art. 91a

1. Adunarea Națională alege Avocatul Poporului, care apără drepturile și libertățile cetățenilor.

2. Atribuțiile și activitățile Avocatului Poporului sunt reglementate prin lege.

CAPITOLUL IV **Președintele Republicii**

Art. 92

1. Președintele este șeful statului. Acesta întruchipează unitatea națiunii și reprezintă statul în relațiile sale internaționale.

2. Președintele este ajutat la îndeplinirea atribuțiilor sale de către un Vicepreședinte.

Art. 93

1. Președintele este ales direct de către cetățeni, pentru o perioadă de cinci ani, conform procedurii prevăzute de lege.

2. Poate fi ales Președinte oricare cetățean bulgar prin naștere, care a împlinit vârsta de 40 de ani și are dreptul de a fi ales în Adunarea Națională și care a locuit în țară în ultimii cinci ani dinaintea alegerilor.

3. Un candidat este declarat ales cu cel puțin jumătate din voturile valabil exprimate, cu condiția ca minimum jumătate dintre alegătorii cu drept de vot să fi votat la alegeri.

4. Dacă niciunul dintre candidații la președinție nu este declarat ales, se organizează un al doilea tur de scrutin în termen de șapte zile, între primii doi candidați. Candidatul care obține majoritatea voturilor este declarat câștigător.

5. Alegerile prezidențiale sunt organizate, cel mai devreme, cu trei luni înaintea și, cel mai târziu, cu două luni înainte de expirarea mandatului Președintelui în funcție.

6. Curtea Constituțională hotărăște asupra oricărei contestații care are ca obiect legalitatea alegerilor prezidențiale, în cel mult o lună de la alegeri.

Art. 94

Vicepreședintele este ales în același timp și pe același buletin de vot cu Președintele, în aceleași condiții și conform aceleiași proceduri.

Art. 95

1. Președintele și Vicepreședintele pot fi realeși doar pentru încă un singur mandat.

2. Președintele și Vicepreședintele nu pot deține calitatea de membru al Adunării Naționale, nu pot desfășura altă activitate de stat, publică sau privată, și nu pot exercita o funcție de conducere în cadrul unui partid politic.

Art. 96

Președintele și Vicepreședintele depun în fața Adunării Naționale jurământul prevăzut de articolul 76, alineatul 2.

Art. 97

1. Mandatul Președintelui sau al Vicepreședintelui încetează înainte de termen, în cazurile următoare:

1. depunerea demisiei în fața Curții Constituționale;
2. incapacitate permanentă *de facto* de a-și îndeplini îndatoririle din cauza unei boli grave;
3. conform art. 103;
4. deces.

2. În cazurile menționate la punctele 1 și 2, prerogativele Președintelui sau ale Vicepreședintelui sunt suspendate în urma constatării de către Curtea Constituțională a existenței situațiilor respective;

3. În cazurile menționate la alineatul 1, Vicepreședintele exercită atribuțiile Președintelui până la expirarea mandatului.

4. Dacă Vicepreședintele nu poate exercita atribuțiile Președintelui, acestea sunt preluate de Președintele Adunării Naționale, până la alegerea unui nou Președinte și Vicepreședinte. În acest caz, alegerile pentru Președinte și Vicepreședinte sunt organizate în termen de două luni.

Art. 98

Președintele Republicii:

1. stabilește data alegerilor pentru Adunarea Națională și pentru autoritățile prin care se realizează autonomia locală și stabilește data referendumurilor naționale, în baza unei hotărâri a Adunării Naționale;
2. se adresează națiunii și Adunării Naționale;
3. încheie tratate internaționale în cazurile prevăzute de lege;
4. promulgă legile;
5. la propunerea Consiliului de Miniștri, stabilește granițele unităților administrativ-teritoriale și reședințele acestora;
6. la propunerea Consiliului de Miniștri, numește și revocă șefii misiunilor diplomatice și permanente ale Republicii Bulgaria din cadrul organizațiilor internaționale și primește scrisorile de acreditare și scrisorile de rechemare ale reprezentanților diplomați străini în această țară;
7. numește și eliberează din funcție alți funcționari publici stabiliți prin lege;
8. acordă ordine și medalii;
9. acordă, restabilește, aprobă renunțarea la cetățenie și retrage cetățenia bulgară;
10. acordă azil;
11. exercită dreptul de grațiere;
12. anulează datoriile nerecuperabile ale statului;
13. denumește obiective și comunități de importanță națională;
14. informează Adunarea Națională cu privire la problemele principale din cadrul prerogativelor sale.

Art. 99

1. În urma consultărilor cu grupurile parlamentare, Președintele desemnează candidatul la funcția de Prim-ministru în persoana celui nominalizat de partidul care deține cel mai mare număr de locuri în Adunarea Națională, în vederea formării Guvernului.

2. Dacă acest candidat desemnat nu formează Guvernul în termen de șapte zile, Președintele încredințează această sarcină unui alt candidat, nominalizat de al doilea cel mai mare grup parlamentar.

3. Dacă nici acest candidat desemnat nu formează Guvernul în termenul prevăzut la alineatul precedent, Președintele încredințează această sarcină unui candidat la funcția de Prim-ministru, nominalizat de unul dintre grupurile parlamentare mici.

4. În cazul în care consultările se încheie cu succes, Președintele cere Adunării Naționale să numească Prim-ministrul desemnat.

5. Dacă nu se ajunge la un acord privitor la formarea guvernului, Președintele numește un Guvern interimar, dizolvă Adunarea Națională și programează noi alegeri în termenul prevăzut de articolul 64, alineatul 3. Decretul Președintelui cu privire la dizolvarea Adunării Naționale prevede și data noilor alegeri generale.

6. Procedura pentru formarea Guvernului prevăzută la alineatele anterioare se aplică și în cazurile prevăzute de articolul 111, alineatul 1.

7. În cazurile prevăzute la alineatele 5 și 6, Președintele nu poate dizolva Adunarea Națională pe durata ultimelor trei luni ale mandatului său. Dacă Parlamentul nu formează Guvernul în intervalul stabilit, Președintele numește un guvern interimar.

Art. 100

1. Președintele este Comandantul Suprem al Forțelor Armate ale Republicii Bulgaria.

2. Președintele numește și revocă din funcție Comandantul Forțelor Armate și acordă toate rangurile militare înalte, la propunerea Consiliului de Miniștri.

3. Președintele prezidează Consiliul Consultativ pentru Securitate Națională al cărui statut este stabilit prin lege.

4. Președintele declară mobilizarea generală sau parțială la propunerea Consiliului de Miniștri, în conformitate cu legea.

5. Președintele declară starea de război în cazul unui atac armat asupra Bulgariei sau oricând se impun acțiuni urgente, în baza unui angajament internațional, sau instituie legea marțială ori altă stare de urgență atunci când Adunarea Națională nu este în sesiune și nu poate fi convocată. În acest caz, Adunarea Națională este convocată imediat pentru a aviza decizia.

Art. 101

1. În termenul prevăzut de articolul 88, alineatul 3, Președintele poate retrimite motivat spre reexaminare Adunării Naționale un proiect de lege, pentru dezbateri ulterioare, care nu pot fi refuzate.

2. Acest proiect de lege se adoptă cu votul majorității membrilor Adunării Naționale.

3. După noua adoptare a proiectului de lege de către Adunarea Națională, Președintele îl promulgă în termen de șapte zile de la primirea acestuia.

Art. 102

1. În baza prerogativelor cu care este învestit, Președintele emite decrete, apeluri și mesaje.

2. Decretele Președintelui sunt contrasemnate de Prim-ministru sau de ministrul de resort.
3. Nu se contrasemnează decretele referitoare la:
 1. numirea unui guvern interimar;
 2. numirea unui candidat la funcția de Prim-ministru;
 3. dizolvarea Adunării Naționale;
 4. retrimiterăa unui proiect de lege la Adunarea Națională pentru debateri ulterioare;
 5. organizarea și modul de funcționare a serviciilor Președinției și numirea personalului acestora;
 6. programarea unor alegeri sau a unui referendum;
 7. promulgarea legilor.

Art. 103

1. Președintele și Vicepreședintele nu răspund pentru acțiunile întreprinse cu ocazia îndeplinirii îndatoririlor lor, cu excepția înaltei trădări sau a încălcării Constituției.
2. Propunerea de punere sub acuzare poate fi inițiată de cel puțin un sfert din membrii Adunării Naționale și este adoptată cu votul a mai mult de două treimi din membri.
3. Competența de judecată a cererii de punere sub acuzare a Președintelui sau a Vicepreședintelui aparține Curții Constituționale, care se pronunță în termen de o lună de la data depunerii cererii de punere sub acuzare. În cazul în care Curtea Constituțională constată că Președintele sau Vicepreședintele a săvârșit un act de înaltă trădare sau a încălcat Constituția, prerogativele Președintelui sau ale Vicepreședintelui sunt suspendate.
4. Președintele sau Vicepreședintele nu poate fi reținut sau urmărit penal.

Art. 104

Președintele este liber să delege Vicepreședintelui prerogativele prevăzute de articolul 98, punctele 7, 9, 10 și 11.

CAPITOLUL V **Consiliul de Miniștri**

Art. 105

1. Consiliul de Miniștri coordonează și conduce politica internă și externă a statului conform Constituției și legilor.
2. Consiliul de Miniștri asigură ordinea publică și securitatea națională și exercită coordonarea generală a administrației statului și a forțelor armate.

3. Consiliul de Miniștri informează Adunarea Națională cu privire la aspectele referitoare la obligațiile Republicii Bulgaria care decurg din calitatea de membru al Uniunii Europene.

4. Atunci când participă la elaborarea și adoptarea deciziilor la nivelul Uniunii Europene, Consiliul de Miniștri informează în prealabil Adunarea Națională și descrie detaliat acțiunile sale.

Art. 106

Consiliul de Miniștri coordonează execuția bugetului de stat; organizează administrarea activelor statului; încheie, aprobă sau denunță tratate internaționale în cazurile prevăzute de lege.

Art. 107

Consiliul de Miniștri anulează actele ilegale sau inoportune emise de un ministru.

Art. 108

1. Consiliul de Miniștri este format din Prim-ministru, viceprim-miniștri și miniștri.

2. Prim-ministrul conduce, coordonează și răspunde pentru politica generală a Guvernului. Prim-ministrul numește și revocă miniștrii adjuncți.

3. Fiecare membru al Consiliului de Miniștri conduce un minister, cu excepția cazului în care Adunarea Națională decide altfel. Fiecare ministru răspunde pentru activitatea sa.

Art. 109

Membrii Consiliului de Miniștri depun în fața Adunării Naționale jurământul prevăzut la articolul 76, alineatul 2.

Art. 110

Cetățenii bulgari care au dreptul de a fi aleși în Adunarea Națională pot fi numiți și membri ai Consiliului de Miniștri.

Art. 111

1. Mandatul Consiliului de Miniștri încetează în următoarele situații:

1. când a fost adoptată o moțiune de cenzură împotriva Consiliului de Miniștri sau a Prim-ministrului;
2. prin demisia Consiliului de Miniștri sau a Prim-ministrului;
3. prin decesul Prim-ministrului.

2. Consiliul de Miniștri își depune demisia în fața Adunării Naționale nou-alese.

3. În cazurile de mai sus, Consiliul de Miniștri continuă să își îndeplinească atribuțiile până la alegerea unui nou Consiliu de Miniștri.

Art. 112

1. Consiliul de Miniștri poate cere votul de încredere al Adunării Naționale asupra politicii sale generale, asupra declarației program sau asupra unei anumite probleme. Hotărârea se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți ai Adunării Naționale.

2. În cazul în care Consiliul de Miniștri nu primește votul de încredere solicitat, Prim-ministrul depune demisia Guvernului său.

Art. 113

1. Membrii Consiliului de Miniștri nu pot exercita o funcție și nu pot desfășura o activitate incompatibilă cu calitatea de membru al Adunării Naționale.

2. Adunarea Națională poate stabili orice altă funcție sau activitate pe care un membru al Consiliului de Miniștri nu o poate exercita sau desfășura.

Art. 114

Consiliul de Miniștri adoptă decrete, ordonanțe și hotărâri în temeiul legilor și în vederea aplicării acestora. Prin decret, Consiliul de Miniștri elaborează norme și reglementări.

Art. 115

Miniștrii adoptă norme, regulamente, instrucțiuni și ordine.

Art. 116

1. Angajații statului îndeplinesc voința și interesele națiunii. În exercitarea atribuțiilor lor, aceștia se supun doar legii și sunt neutri din punct de vedere politic.

2. Condițiile pentru numirea și revocarea angajaților statului și condițiile în care aceștia pot face parte din partide politice și sindicate și să exercite dreptul la grevă sunt stabilite prin lege.

CAPITOLUL VI **Puterea judecătorească**

Art. 117

1. Puterea judecătorească protejează drepturile și interesele legitime ale tuturor cetățenilor, persoanelor juridice și statului.

2. Puterea judecătorească este independentă. În exercitarea atribuțiilor lor, judecătorii, jurații, procurorii și judecătorii de instrucție se supun doar legii.

3. Puterea judecătorească are un buget propriu.

Art. 118

Puterea judecătorească se exercită în numele poporului.

Art. 119

1. Justiția se realizează prin Curtea Supremă de Casație, Curtea Supremă Administrativă, curțile de apel, instanțele regionale, curțile marțiale și instanțele districtuale.
2. Instanțele specializate pot fi înființate prin lege.
3. Este interzisă înființarea de instanțe extraordinare.

Art. 120

1. Instanțele judecătorești controlează legalitatea actelor și acțiunilor organelor administrative.
2. Cetățenii și persoanele juridice pot contesta orice act administrativ care îi prejudiciază, cu excepția celor prevăzute în mod expres de lege.

Art. 121

1. Instanțele judecătorești asigură echitatea și șanse egale tuturor părților la un proces, astfel încât acestea să își poată susține cauza.
2. Procedurile judiciare asigură stabilirea adevărului.
3. Ședințele de judecată sunt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.
4. Hotărârile judecătorești se motivează.

Art. 122

1. Cetățenii și persoanele juridice au dreptul la apărare în toate etapele procesului.
2. Procedura prin care se exercită dreptul la apărare este stabilită prin lege.

Art. 123

Jurații participă la proces în cazurile stabilite prin lege.

Art. 124

Curtea Supremă de Casație exercită controlul judiciar suprem cu privire la aplicarea corectă și uniformă a legii de către toate instanțele judecătorești.

Art. 125

1. Curtea Supremă Administrativă exercită controlul judiciar suprem cu privire la aplicarea corectă și uniformă a legii de către toate instanțele de contencios administrativ.
2. Curtea Supremă Administrativă se pronunță asupra tuturor contestațiilor cu privire la legalitatea actelor Consiliului de Miniștri, ale miniștrilor și oricăror alte acte prevăzute de lege.

Art. 126

1. Structura parchetului corespunde structurii instanțelor judecătorești.
2. Procurorul General supraveghează respectarea legii și oferă îndrumare metodologică tuturor celorlalți procurori.

Art. 127

Parchetul asigură respectarea legalității:

1. prin coordonarea anchetelor și supravegherea legalității acestora;
2. prin efectuarea anchetelor;
3. prin formularea de acuzații la adresa persoanelor suspectate de săvârșirea unor infracțiuni și prin susținerea acuzațiilor în cazurile supuse urmăririi penale;
4. prin supravegherea executării pedepselor și a altor măsuri coercitive;
5. acționând în vederea anulării actelor ilegale;
6. prin participarea la procesele civile și administrative, în cazurile prevăzute de lege.

Art. 128

Judecătorii de instrucție fac parte din sistemul judiciar. Aceștia conduc anchetele penale, în cazurile prevăzute de lege.

Art. 129

1. Judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție sunt numiți, promovați, retrogradați, transferați și eliberați din funcție de către Consiliul Judiciar Suprem.

2. Președintele Curții Supreme de Casație, Președintele Curții Supreme Administrative și Procurorul General sunt numiți și eliberați din funcție de Președintele Republicii, la propunerea Consiliului Judiciar Suprem, pentru un mandat de șapte ani, care nu poate fi reînnoit. Președintele nu poate respinge numirea sau eliberarea din funcție decât o singură dată.

3. După o vechime de cinci ani ca judecător, procuror sau judecător de instrucție și în baza unui examen, urmat de o decizie a Consiliului Judiciar Suprem, judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție devin inamovibili. Judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție, inclusiv persoanele menționate la alineatul 2, sunt eliberați din funcție în următoarele cazuri:

1. la împlinirea vârstei de 65 ani;
2. ca urmare a demisiei;
3. la data rămânerii definitive a unei hotărâri judecătorești prin care li se aplică pedeapsa cu închisoarea pentru o infracțiune comisă cu intenție;
4. ca urmare a incapacității *de facto* permanentă de a-și îndeplini atribuțiile pentru o perioadă mai mare de un an;
5. ca urmare a încălcării grave sau a neglijării sistematice a atribuțiilor oficiale, precum și în cazul acțiunilor care subminează prestigiul sistemului judiciar.

4. În cazurile prevăzute la alineatul 3, punctul 5, președintele Curții Supreme de Casație, Președintele Curții Supreme Administrative și Procurorul General sunt eliberați din funcție de către Președintele Republicii sau la propunerea unei pătrimi din membrii Adunării Naționale, adoptată cu o majoritate de două treimi din membrii Adunării Naționale. Președintele nu poate respinge eliberarea

din funcție decât o singură dată. (text declarat neconstituțional prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 7/2006 – M. Of. 78/2006)

5. În cazurile de eliberare din funcție prevăzute la alineatul 3, punctele 2 și 4, persoana care a devenit inamovibilă poate fi reintegrată în urma numirii ulterioare în funcția de judecător, procuror sau judecător de instrucție.

6. Șefii instanțelor judecătorești și ai parchetelor, cu excepția celor prevăzuți la alineatul 2, sunt numiți pentru un mandat de 5 ani, care poate fi reînnoit.

Art. 130

1. Consiliul Judiciar Suprem este format din 25 de membri. Președintele Curții Supreme de Casație, Președintele Curții Supreme Administrative și Procurorul General participă de drept la ședințele acestuia.

2. Juriștii practicanți cu o înaltă reputație profesională și morală și cu experiență profesională de cel puțin 15 ani pot fi aleși în Consiliul Judiciar Suprem, pe lângă membrii de drept ai acestuia.

3. Unsprezece membri ai Consiliului Judiciar Suprem sunt aleși de Adunarea Națională, iar ceilalți unsprezece sunt aleși de organele sistemului judiciar.

4. Mandatul membrilor aleși ai Consiliului Judiciar Suprem este de cinci ani. Aceștia nu pot fi realeși pentru un mandat succesiv.

5. Ședințele Consiliului Judiciar Suprem sunt prezidate de Ministrul Justiției, care nu are drept de vot.

6. Consiliul Judiciar Suprem:

1. numește, promovează, transferă și eliberează din funcție judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție;
2. aplică sancțiunile disciplinare „retrogradare” și „eliberare din funcție” judecătorilor, procurorilor și judecătorilor de instrucție;
3. organizează cursuri de calificare a judecătorilor, procurorilor și judecătorilor de instrucție;
4. adoptă proiectul de buget al sistemului judiciar;
5. stabilește domeniul și structura rapoartelor anuale prevăzute de articolul 84, punctul 16.

7. Consiliul Judiciar Suprem organizează o dezbatere și adoptă rapoartele anuale ale Curții Supreme de Casație, ale Curții Supreme Administrative și ale Procurorului General cu privire la aplicarea legii și activitatea instanțelor judecătorești, a parchetului și a organelor de anchetă și le depune la Adunarea Națională.

8. Mandatul unui membru ales în Consiliul Judiciar Suprem expiră în următoarele cazuri:

1. prin demisie;
2. ca urmare a unei hotărâri judecătorești definitive cu privire la o infracțiune comisă;

3. în cazul incapacității permanente de facto de a-și îndeplini atribuțiile pentru o perioadă mai mare de un an;
4. prin eliberare din funcție pe motive disciplinare sau interzicerea dreptului de a exercita profesia sau activitatea juridică.

9. În cazul încetării mandatului unui membru ales al Consiliului Judiciar Suprem, se alege un nou membru din același contingent, pe restul de mandat, care exercită funcția până la expirarea mandatului.

Art. 130a

Ministrul Justiției:

1. propune proiectul de buget al sistemului judiciar și îl depune la Consiliul Judiciar Suprem pentru analiză;
2. administrează bunurile sistemului judiciar;
3. face propuneri pentru numirea, promovarea, retrogradarea, transferul și eliberarea din funcție a judecătorilor, procurorilor și anchetatorilor;
4. participă la organizarea cursurilor de formare pentru judecători, procurori și anchetatori.

Art. 131

Deciziile Consiliului Judiciar Suprem cu privire la numirea, promovarea, retrogradarea, transferul sau eliberarea din funcție a judecătorilor, procurorilor sau a judecătorilor de instrucție, precum și propunerile prevăzute de articolul 129, alineatul 2 sunt adoptate prin vot secret.

Art. 132

În exercițiul funcțiilor lor jurisdicționale, judecătorii, procurorii și judecătoria de instrucție nu răspund civil sau penal pentru acțiunile lor sau pentru actele emise de ei, cu excepția cazului în care actul săvârșit constituie o infracțiune comisă cu intenție.

Art. 132a

1. În cadrul Consiliului Judiciar Suprem se înființează un Inspectorat alcătuit dintr-un inspector-șef și zece inspectori.
2. Inspectorul-șef este ales de Adunarea Națională cu o majoritate de două treimi din membri, pentru un mandat de cinci ani.
3. Inspectorii sunt aleși de Adunarea Națională pentru un mandat de patru ani, conform procedurii prevăzute la alineatul 2.
4. Inspectorul-șef și inspectorii pot fi realeși, dar nu pentru două mandate succesive.
5. Bugetul Inspectoratului este adoptat de Adunarea Națională în cadrul bugetului sistemului judiciar.
6. Inspectoratul verifică activitatea organelor judiciare, fără a aduce atingere independenței judecătorilor, a juraților, a procurorilor și a judecătorilor de

instrucție pe parcursul exercitării atribuțiilor lor. Inspectorul-șef și inspectorii sunt independenți și se supun doar legii în exercitarea atribuțiilor lor.

7. Inspectoratul acționează din oficiu, la inițiativa cetățenilor, a persoanelor juridice sau a organelor de stat, inclusiv la inițiativa judecătorilor, procurorilor și a judecătorilor de instrucție.

8. Inspectoratul depune la Consiliul Judiciar Suprem un raport anual asupra activității sale.

9. Inspectoratul trimite observații, propuneri și rapoarte altor organe ale statului, inclusiv organelor judiciare competente. Inspectoratul comunică informații publice cu privire la activitatea sa.

10. Condițiile și procedura aplicabile alegerii și eliberării din funcție a inspectorului-șef și a inspectorilor, precum și organizarea și atribuțiile Inspectoratului sunt stabilite prin lege.

Art. 133

Organizarea și activitatea Consiliului Judiciar Suprem, a instanțelor judecătorești, a parchetului și a judecătorilor de instrucție, statutul judecătorilor, procurorilor și al judecătorilor de instrucție, condițiile și procedura pentru numirea și eliberarea din funcție a judecătorilor, a juraților, a procurorilor și a judecătorilor de instrucție, precum și materializarea răspunderii lor sunt stabilite prin lege.

Art. 134

1. Baroul este liber, independent și autonom. Acesta sprijină cetățenii și persoanele juridice în apărarea drepturilor și intereselor lor legitime.

2. Organizarea și modul de funcționare al baroului sunt stabilite prin lege.

CAPITOLUL VII

Autonomia locală și administrația locală

Art. 135

1. Teritoriul Republicii Bulgaria se împarte în localități și regiuni. Împărțirea administrativ-teritorială și prerogativele capitalei și ale altor orașe mari sunt stabilite prin lege.

2. Celelalte unități administrativ-teritoriale și organe prin care se realizează autonomia locală sunt stabilite prin lege.

Art. 136

1. Localitatea este unitatea administrativ-teritorială la nivelul căreia se realizează autonomia locală. Cetățenii participă la guvernarea localității atât prin intermediul organelor alese prin care se realizează autonomia locală, precum și direct, prin referendum sau adunarea generală a populației.

2. Granițele unei localități sunt stabilite prin referendum al populației.
3. Localitatea este persoană juridică.

Art. 137

1. Localitățile pot să se asocieze în vederea soluționării problemelor comune.
2. Legea stabilește condițiile favorabile asocierii localităților.

Art. 138

Consiliul local este organul prin care se realizează autonomia locală în cadrul unei localități. Acesta este ales direct de către populație pentru un mandat de patru ani, conform unei proceduri prevăzute de lege.

Art. 139

1. Primarul reprezintă puterea executivă în cadrul localității. Acesta este ales de către populație sau de către consiliul local, pentru un mandat de patru ani, conform procedurii prevăzute de lege.
2. În activitatea sa, primarul se supune legii, actelor consiliului local și deciziilor populației.

Art. 140

Localitatea are bunuri proprietate locală, care sunt folosite în interesul comunității teritoriale.

Art. 141

1. Localitatea are propriul buget.
2. Sursele permanente de venit ale localității sunt stabilite prin lege.
3. Consiliul local stabilește cuantumul impozitelor locale în condițiile, conform procedurii și în cadrul stabilit prin lege.
4. Consiliul local stabilește cuantumul taxelor locale conform procedurii prevăzute de lege.
5. Statul asigură funcționarea normală a localităților prin alocări bugetare și prin alte mijloace.

Art. 142

Regiunea este unitatea administrativ-teritorială care pune în aplicare politica regională, implementează guvernanta statului la nivel local și asigură armonizarea intereselor naționale cu cele locale.

Art. 143

1. Fiecare regiune este guvernată de un guvernator regional sprijinit de administrația regională.
2. Guvernatorul regional este numit de Consiliul de Miniștri.
3. Guvernatorul regional asigură punerea în aplicare a politicii statului, protejarea intereselor naționale, a legii și a ordinii publice și exercită controlul administrativ.

Art. 144

Organele centrale ale statului și subdiviziunile lor teritoriale exercită controlul asupra legalității actelor organelor prin care se realizează autonomia locală doar în cazurile prevăzute de lege.

Art. 145

Consiliul local poate să conteste în justiție orice act prin care i se încalcă drepturile.

Art. 146

Organizarea și modul de funcționare al organelor prin care se realizează autonomia locală și administrația locală sunt stabilite prin lege.

BG

CAPITOLUL VIII

Curtea Constituțională

Art. 147

1. Curtea Constituțională este formată din 12 judecători, dintre care o treime sunt aleși de Adunarea Națională, o treime sunt numiți de Președinte și o treime sunt aleși de adunarea comună a judecătorilor Curții Supreme de Casație și ai Curții Supreme Administrative.

2. Judecătorii Curții Constituționale sunt aleși sau numiți pentru o perioadă de nouă ani și nu pot fi aleși sau numiți pentru un alt mandat. Curtea Constituțională se reînnoiește la fiecare trei ani din fiecare contingent, ordinea rotației fiind stabilită prin lege.

3. Judecătorii Curții Constituționale sunt juriști cu o înaltă reputație profesională și morală și experiență profesională de cel puțin 15 ani.

4. Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia, pentru o perioadă de trei ani.

5. Calitatea de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu mandatul reprezentativ sau cu oricare altă funcție de stat sau publică sau cu calitatea de membru al unui partid politic sau al unui sindicat ori cu practicarea unei profesii liberale, comerciale sau a altei profesii remunerate.

6. Un judecător al Curții Constituționale se bucură de aceeași imunitate conferită membrilor Adunării Naționale.

Art. 148

1. Mandatul unui judecător al Curții Constituționale se încheie în următoarele cazuri:

1. la expirarea mandatului;
2. prin depunerea demisiei în fața Curții Constituționale;

3. de la data rămânerii definitive a unei hotărâri judecătorești care aplică pedeapsa cu închisoarea pentru o infracțiune comisă cu intenție;
4. prin incapacitatea *de facto* permanentă de a îndeplini atribuțiile pentru o perioadă mai mare de un an;
5. în cazul intervenirii unei incompatibilități cu o funcție sau activitate prevăzută de articolul 147, alineatul 5;
6. prin deces.

2. Curtea Constituțională ridică imunitatea judecătorilor sau constată incapacitatea *de facto* a acestora de a-și îndeplini atribuțiile, prin vot secret, cu o majoritate de cel puțin două treimi din voturile tuturor judecătorilor.

3. În termen de o lună de la încheierea mandatului unui judecător al Curții Constituționale, un alt judecător, din același contingent, este numit sau ales.

Art. 149

1. Curtea Constituțională:

1. oferă interpretări obligatorii ale textelor Constituției;
2. se pronunță asupra constituționalității legilor și a altor acte adoptate de Adunarea Națională, precum și asupra constituționalității actelor Președintelui;
3. soluționează conflictele de competență între Adunarea Națională, Președinte și Consiliul de Miniștri și între organele prin care se realizează autonomia locală și organele executive centrale ale Guvernului;
4. se pronunță asupra constituționalității tratatelor internaționale încheiate de Republica Bulgaria, înaintea ratificării acestora și asupra compatibilității legilor interne cu normele de drept internațional universal recunoscute și cu tratatele internaționale la care Bulgaria este parte;
5. hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea partidelor politice și a asociațiilor;
6. hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect legalitatea alegerii Președintelui și a Vicepreședintelui;
7. hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect legalitatea alegerii unui membru al Adunării Naționale;
8. se pronunță asupra cererii de punere sub acuzare formulate de Adunarea Națională împotriva Președintelui sau a Vicepreședintelui.

2. Atribuțiile Curții Constituționale nu pot fi retrase sau suspendate prin lege.

Art. 150

1. Curtea Constituțională se pronunță la sesizarea a cel puțin o cincime din numărul total al membrilor Adunării Naționale, la sesizarea Președintelui Republicii, a Consiliului de Miniștri, a Curții Supreme de Casație, a Curții Supreme Administrative sau a Procurorului General. Consiliile municipale pot sesiza Curtea Constituțională cu privire la conflictele de competență prevăzute de alineatul 1, punctul 3 din articolul precedent.

2. În cazul în care constată o neconcordanță între dispozițiile unei legi și Constituție, Curtea Supremă de Casație sau Curtea Supremă Administrativă suspendă judecarea cauzei și sesizează Curtea Constituțională.

3. Avocatul Poporului poate cere Curții Constituționale să se pronunțe asupra neconstituționalității unei legi care încalcă drepturile și libertățile omului.

Art. 151

1. Deciziile Curții Constituționale se adoptă cu votul majorității judecătorilor Curții.

2. Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial în termen de 15 zile de la data pronunțării lor. Deciziile intră în vigoare în termen de trei zile de la data publicării. Actele declarate neconstituționale încetează să își mai producă efectele de la data intrării în vigoare a deciziei.

3. Dispozițiile unei legi, care nu au fost declarate neconstituționale, rămân în vigoare.

Art. 152

Organizarea și modul de funcționare a Curții Constituționale sunt stabilite prin lege.

CAPITOLUL IX

Revizuirea Constituției și adoptarea unei noi Constituții

Art. 153

Adunarea Națională poate modifica toate prevederile Constituției, cu excepția acelor ce țin de prerogativele Marii Adunări Naționale.

Art. 154

1. Revizuirea Constituției poate fi inițiată de un sfert din membrii Adunării Naționale și de Președinte.

2. Proiectul de revizuire este dezbătut de către Adunarea Națională nu mai devreme de o lună și nu mai târziu de trei luni de la data depunerii acestuia.

Art. 155

1. Propunerea de revizuire a Constituției se adoptă cu o majoritate de trei sferturi din voturile tuturor membrilor Adunării Naționale, în cadrul a trei scrutine organizate în trei zile diferite.

2. Un proiect de revizuire care a obținut mai puțin de trei sferturi, dar mai mult de două treimi din voturile tuturor membrilor poate fi redepus spre dezbateri și adoptare după cel puțin două luni, dar în cel mult cinci luni. La această

nouă lectură, proiectul se adoptă cu o majoritate de două treimi din voturile tuturor membrilor.

Art. 156

Legea de revizuire a Constituției se semnează și se publică în Monitorul Oficial de către Președintele Marii Adunări Naționale în termen de șapte zile de la adoptarea acesteia.

Art. 157

Marea Adunare Națională este formată din 400 de membri aleși conform legii electorale în vigoare.

Art. 158

Marea Adunare Națională:

1. adoptă noua Constituție;
2. hotărăște asupra modificărilor teritoriale ale Republicii Bulgaria și ratifică tratatele internaționale care prevăd aceste modificări;
3. hotărăște asupra tuturor modificărilor cu privire la forma structurii statului sau cu privire la forma de guvernare;
4. hotărăște asupra revizuirii articolului 5, alineatele 2 și 4, și articolului 57, alineatele 1 și 3, din această Constituție;
5. hotărăște asupra revizuirii capitolului IX din Constituție.

Art. 159

1. Revizuirea dispozițiilor constituționale prevăzute la articolul precedent poate fi inițiată doar de Președinte sau de cel puțin jumătate din membrii Marii Adunări Naționale.

2. Proiectul unei noi constituții sau proiectul de revizuire a Constituției în vigoare și proiectele de lege referitoare la modificarea teritoriului țării, conform articolului 158, sunt dezbătute de Adunarea Națională nu mai devreme de două luni și nu mai târziu de cinci luni de la data depunerii acestora.

Art. 160

1. Hotărârea Adunării Naționale, care stabilește alegeri pentru Marea Adunare Națională, se adoptă cu o majoritate de două treimi din voturile tuturor membrilor.

2. Președintele stabilește alegerile pentru Marea Adunare Națională în termen de trei luni de la data adoptării hotărârii Adunării Naționale.

3. Mandatul Adunării Naționale se încheie odată cu organizarea alegerilor pentru Marea Adunare Națională.

Art. 161

Marea Adunare Națională adoptă proiectele de legi cu o majoritate de două treimi din voturile tuturor membrilor, în cadrul a trei scrutine organizate în trei zile diferite.

Art. 162

1. Marea Adunare Națională hotărăște doar asupra proiectelor de revizuire a Constituției pentru care a fost aleasă.

2. În caz de urgență, Marea Adunare Națională îndeplinește atribuțiile Adunării Naționale.

3. Prerogativele Marii Adunări Naționale încetează după ce aceasta a decis asupra tuturor chestiunilor pentru care a fost aleasă. În acest caz, Președintele stabilește alegerile conform procedurii prevăzute de lege.

Art. 163

Actele Marii Adunări Naționale sunt semnate și publicate în Monitorul Oficial de către Președintele Adunării, în termen de șapte zile de la adoptarea acestora.

CAPITOLUL X

Stema, sigiliul, drapelul, imnul, capitala

Art. 164

Stema Republicii Bulgaria reprezintă un leu de aur încoronat, pe un fond roșu închis, în formă de scut.

Art. 165

Sigiliul statului ilustrează stema Republicii Bulgaria.

Art. 166

Drapelul Republicii Bulgaria este tricolor; culorile sunt așezate orizontal, în ordinea următoare, începând de sus: alb, verde și roșu.

Art. 167

Regulile pentru aplicarea sigiliului statului și pentru înălțarea drapelului național sunt stabilite prin lege.

Art. 168

Imnul național al Republicii Bulgaria este cântecul „Mila Rodino”.

Art. 169

Capitala Republicii Bulgaria este orașul Sofia.

DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI FINALE

§ 1

1. Marea Adunare Națională se autodizolvă după adoptarea Constituției.

2. Până la alegerea unei noi Adunări Naționale, Marea Adunare Națională continuă să funcționeze ca Adunare Națională. În cadrul acestui mandat, aceasta adoptă proiecte de lege pentru alegerea noii Adunări Naționale, a Președintelui, a organelor prin care se realizează autonomia locală și alte proiecte de lege. Curtea Constituțională și Consiliul Judiciar Suprem sunt înființate în cadrul aceluiași mandat.

3. Membrii Adunării Naționale, Președintele, Vicepreședintele și membrii Consiliului de Miniștri depun jurământul prevăzut de această Constituție în cadrul primei ședințe a Adunării Naționale, constituită ca urmare a intrării în vigoare a acestei Constituții.

§ 2

Până la alegerea Curții Supreme de Casație și a Curții Supreme Administrative, prerogativele acestora, conform articolului 130, alineatul 3, și articolului 147, alineatul 1 din Constituție, sunt exercitate de Curtea Supremă a Republicii Bulgaria.

§ 3

1. Prevederile legilor existente se aplică în măsura în care nu contravin Constituției.

2. În termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei Constituții, Adunarea Națională abrogă acele prevederi ale legilor existente care nu au fost abrogate în virtutea aplicării directe a Constituției, în conformitate cu articolul 5, alineatul 2.

3. Legile prevăzute în mod expres de prezenta Constituție sunt adoptate de către Adunarea Națională în termen de trei ani.

§ 4

Organizarea sistemului judiciar prevăzută de Constituție intră în vigoare prin adoptarea noilor legi-cadru, în termenul prevăzut la alineatul 2 al § 3.

§ 5

Judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție devin inamovibili, dacă, în termen de trei luni de la înființarea sa, Consiliul Judiciar Suprem nu decide că aceștia nu posedă atributele profesionale necesare.

§ 6

Până la adoptarea noii legislații referitoare la Televiziunea națională bulgară, Radioul național bulgar și Agenția de presă bulgară, Adunarea Națională exercită prerogativele acordate Marii Adunări Naționale cu privire la aceste instituții naționale.

§ 7

1. Alegerile pentru Adunarea Națională și pentru organele prin care se realizează autonomia locală se organizează în termen de trei luni de la autodizolvarea Marii Adunări Naționale. Data alegerilor este stabilită de Președintele Republicii, conform prerogativelor sale prevăzute de articolul 98, punctul 1 din Constituție.

2. Alegerile pentru Președinte și Vicepreședinte se organizează în termen de trei luni de la alegerile pentru Adunarea Națională.

3. Până la alegerea noului Președinte și a noului Vicepreședinte, atribuțiile acestora, prevăzute de prezenta Constituție, sunt îndeplinite de Președintele Adunării Naționale (pentru Președintele Republicii) și Vicepreședintele Adunării Naționale (pentru Vicepreședintele Republicii).

§ 8

Până la formarea unui nou guvern, Guvernul continuă să își îndeplinească atribuțiile conform prezentei Constituții.

§ 9

Prezenta Constituție intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial de către Președintele Marii Adunări Naționale și înlocuiește Constituția Republicii Bulgaria adoptată la 18 mai 1971 (Publicată în Monitorul Oficial nr. 39/1971; modificată prin legile publicate în M. Of. nr. 6/1990, M. Of. nr. 29/1990, M. Of. nr. 87/1990, M. Of. nr. 94/1990 și M. Of. nr. 98/1990).

DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI FINALE
(aduse prin Legea constituțională publicată în M. Of. nr. 85
din 26 septembrie 2003)

§ 4

1. În termen de trei luni de la data intrării în vigoare a Legii de revizuire a Constituției Republicii Bulgaria, Adunarea Națională adoptă legile referitoare la punerea în aplicare a acestor modificări și completări.

2. În termen de trei luni de la data intrării în vigoare a § 1, punctul 3, Consiliul Judiciar Suprem numește șefii instanțelor judecătorești și ai parchetelor.

§ 5

Șefii instanțelor judecătorești și ai parchetelor care, până la data intrării în vigoare a prezentei legi, au ocupat funcția administrativă respectivă pentru o perioadă mai mare de 5 ani, pot fi numiți în aceeași funcție doar pentru încă un mandat.

§ 6

Judecătorii, procurorii și judecătorii de instrucție care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, nu au încheiat un mandat de 3 ani în funcția respectivă, devin inamovibili, în conformitate cu § 1, punctul 1, din prezenta lege.

§ 7

§ 1, punctul 3, intră în vigoare la 1 ianuarie 2004.

DISPOZIȚIE FINALĂ
(adusă prin Legea constituțională publicată în M. Of. nr. 18
din 25 februarie 2005)

§ 7

§ 2 intră în vigoare la data intrării în vigoare a Tratatului referitor la Aderarea Republicii Bulgaria la Uniunea Europeană și nu se aplică tratatelor internaționale instituite.

DISPOZIȚII FINALE
(aduse prin Legea constituțională publicată în M. Of. nr. 12
din 6 februarie 2007)

§ 12

Adunarea Națională adoptă legile referitoare la aplicarea acestor modificări și completări, în termen de un an de la data intrării în vigoare a Legii de revizuire a Constituției Republicii Bulgaria.

§ 13

Alineatele 1 și 2 intră în vigoare la 1 ianuarie 2008.